

Яценко Ганна Юріївна

кандидат економічних наук, науковий співробітник

ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Україна

ЧИННИКИ ПОСТКОВІДНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Пандемія COVID-19 вплинула на світову економіку, освіту, соціальну сферу, позначилася на всіх сферах життя людей. Серед ключових наслідків: скорочення світового ВВП, глобальна криза у сфері охорони здоров'я та на ринку праці, порушення глобальних ланцюгів поставок, скорочення світової торгівлі, погіршення фінансового стану більшості підприємств.

Режим надзвичайної ситуації через поширення COVID-19 продовжується і цього року. Станом на 22 липня 2021 р. у світі зафіксовано понад 191 млн підтверджених випадків захворювання на COVID-19, з яких майже 4.13 млн – летальних [1].

І хоча пандемія COVID-19 негативно вплинула на економіки всіх країн, висока вірогідність виникнення негативних довгострокових наслідків існує саме для країн з економіками, що розвиваються (зокрема України). Це пояснюється обмеженою фінансовою підтримкою економік цих країн, на противагу масштабним бюджетним заходам урядів розвинених країн.

Зважаючи на основні рушії економічного зростання України в попередні роки та приймаючи до уваги досвід постковідного відновлення економік інших країн, в даному дослідженні запропоновано шляхи відновлення української економіки та мінімізації негативних наслідків пандемії COVID-19.

Так, основним рушієм економічного зростання України протягом чотирьохрічного періоду 2016-2019 років виступав внутрішній попит (внесок останнього коливався в межах від 4.5 в.п. до 9.7 в.п.). Цьому сприяли: збільшення доходів населення, поліпшення ділових очікувань та поступове покращення фінансових результатів підприємств.

Звуження зовнішнього і внутрішнього попиту у 2020 році на тлі

карантинних обмежень та посилення економічної невизначеності призвело до падіння ВВП України (-4.0% p/p). У поточному році попит поступово відновлюється. Втім, реалізація відкладеної потреби на імпортовані товари та зростання цін на імпортовані енергоресурси підтримуватимуть більш швидке зростання обсягів імпорту порівняно з експортом. Як наслідок, основною рушійною силою економічного зростання України протягом найближчих років, скоріш за все, знову виступатиме внутрішній попит. При чому умовою забезпечення сталого довгострокового зростання є активізація інноваційного розвитку країни [2].

Серед чинників відновлення внутрішнього попиту в середньостроковій перспективі: поступове повернення економік до нормального стану внаслідок розгортання вакцинації проти COVID-19, зростання реальних доходів громадян, розширення пропозиції товарів і послуг, відновлення попиту населення на подорожі, налагодження ланцюгів постачання, нарощення бюджетних витрат на дорожню інфраструктуру, поліпшення ділових очікувань підприємств.

Додатковими заходами для подальшої активізації внутрішнього попиту визначені наступні:

щодо споживчого попиту:

– заохочення українців подорожувати всередині країни. Серед можливих заходів заохочення: впровадження туристичних ваучерів; здешевлення вартості квитків на залізничні пасажирські перевезення; реклама внутрішнього туризму; просування каналів в YouTube, які присвячені подорожам по Україні;

– допомога малому бізнесу в урізноманітненні каналів продажу шляхом: послаблення регуляторних бар'єрів; стимулювання попиту на онлайн-ринку (зокрема через підвищення рівня цифрової грамотності споживачів, захист прав споживачів при купівлі через Інтернет, забезпечення надійної та ефективної роботи платіжних систем);

щодо інвестиційного попиту:

– розвиток велоінфраструктури у містах;

– запровадження тимчасових інвестиційних стимулів, зокрема механізму бонусної амортизації (насамперед, на 2021 рік);

– перенесення збитків, отриманих в попередні податкові періоди (*tax loss carrybacks*);

– ухвалення Закону "Про засади державної підтримки нових інвестицій в Україну";

Для активізації інноваційного розвитку України запропоновані наступні заходи:

– стимулювання підприємств до нарощення витрат на дослідження та розробки (зокрема шляхом надання податкових пільг, грантів (субсидій));

– проведення реформ, спрямованих на залучення крупного і середнього бізнесу у сферу університетських ДіР;

– підвищення мобільності персоналу між університетами та підприємствами;

– створення в Україні інституції, що опікуватиметься питанням стимулювання інновацій через інтеграцію бізнесу, освіти, та дослідницьких організацій.

Список джерел:

1. WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard / World Health Organization. 2021. URL: <https://covid19.who.int/>
2. Уряд розпочав публічне обговорення Національної економічної стратегії до 2030 року. *Урядовий портал*. Січень 2021 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-rozpochav-publichne-obgovorennya-nacionalnoyi-ekonomichnoyi-strategiyi-do-2030-roku>